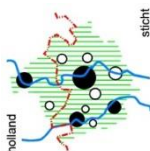

NIEUWSBRIEF

September 2017 nr. 8

STICHTS-HOLLANDSE HISTORISCHE VERENIGING
opgericht in 1957

gevestigd te Woerden

Werkgebied: De (voormalige) gemeenten: Bodegraven, Driebruggen, Harmelen, Kamerik, Linschoten, Montfoort, Oudewater, Snelrewaard, Willeskop, Woerden, Zegveld
Adres: Bekenlaan 20, 3448 XC Woerden / tel. 06-50 25 78 22 / mail@shhv.info / www.shhv.info
Bank: IBAN: NL42 RBRB 0943 3513 40 t.n.v. Stichts-Hollandse Historische Vereniging te Woerden
KvK-nummer: 40.46.44.34

Uit het bestuur

Van de voorzitter

Bijzonder en algemeen nut

Op 26 augustus jl. bracht onze dagexcursie ons naar Steenwijk en Veenhuizen. Ruim 45 deelnemers genoten niet alleen van het prachtige weer en de mooie tocht, maar natuurlijk vooral van de beide bestemmingen. In Steenwijk staat het huis Rams Woerthe, een woonhuis dat aan het einde van de 19^e eeuw werd gebouwd door de plaatselijke industrieel en filantroop Jan Hendrik Tromp Meesters. Het werd in Jugendstill ontworpen door de architect Van Gendt, die vooral bekend is van het Concertgebouw in Amsterdam.

Meesters gaf de Gooise kunstenaar Co Breman opdracht om op de wanden schilderijen aan te brengen die te maken hebben met het agrarisch bedrijf. Bijzonder zijn de decoraties in de hal in de vorm van uilen, hagedissen en katachtigen. Boven het bordes van de monumentale trap vinden we een fraaie glas-in-loodvoorstelling van de uit Delft afkomstige A. le Comte. Het behoort tot de tien mooiste glas-in-loodramen van ons land. In de villa bevindt zich een mooie expositie over het leven en werk van de Amsterdamse stadsbeeldhouwer Hildo Krop, die uit Steenwijk afkomstig is.

De reis voerde in de middag naar Veenhuizen. Het dorp veranderde in 1823 volledig van karakter toen er drie 'gestichten' werden gebouwd voor wezen, landlopers en bedelaars. De Maatschappij van Weldadigheid wilde de armen heropvoeden via arbeid op het land en in het veen.

Van vrijwillige deelname was nauwelijks sprake en daarom veranderden de instellingen al snel in dwanggestichten. Tot op de dag van vandaag zijn er nog twee gevangenissen in deze plaats: Norgerhaven en Esserheem, de laatste gehuisvest in het voormalige Tweede Gesticht.

Een van de gestichten biedt thans onderdak aan het Gevangenis­museum. Tussen de Middeleeuwse lijfstraffen en de huidige vormen van rechtspraak en detentie ligt een groot, en boeiend, verschil. Met gidsen die het midden hielden tussen conferencier en wandelende encyclopedie, gaat het verleden letterlijk opnieuw leven. Een mooie dag, met bijzondere plaatsen, een prima gezelschap en nut om allerlei banden weer eens aan te halen.

(foto: Peter Zwijnenburg)

NIEUWSBRIEF

September 2017 nr. 8

Naast dit bijzondere nut is er ook nog een algemeen nut. Het bestuur werkt aan het geschikt maken van onze vereniging – en de Stichting Stichts-Hollandse Bijdragen – voor indeling in de categorie **Algemeen Nut Beogende Instelling** (ANBI). Daarmee wordt het ook fiscaal aantrekkelijk om giften te doen die ons werk ondersteunen. Wat de SHHV betreft heeft natuurlijk de algemene ledenvergadering het laatste woord. Voorstellen en toelichtingen zullen in de komende tijd aan de leden worden toegezonden.

Niek de Kort – voorzitter SHHV

NB: Van 8 t/m 10 september Open Monumentendagen! Zie de folder bij deze Nieuwsbrief!

Komende activiteiten

Dinsdag 12 september, 20.00 uur

In de Winkel van Sinkel – een lezing door Jan Bark

Locatie: De Dam, Wilhelminaweg 79 te Woerden

Foto Jan Bark

Wie van nostalgie houdt moet deze lezing zeker niet missen! Hoe deed je boodschappen in lang vervlogen tijden? Jan Bark vertelt van marskramers die wisten wanneer mensen stampot aten, en waar ze dus gratis konden mee-eten, en waar hooibergen waren waarin ze konden slapen. Of neem de ontwikkeling van de hondenkar (tot 1963 nog toegestaan) tot aan de SRV wagens, die op hun beurt ook nagenoeg verleden tijd zijn. De bakker en de groenteboer kwamen vroeger nog aan de deur, evenals de kolenboer, de vodde(n)boer, de peterolieboer, de schillenboer en de scharensliëp. En dan was er natuurlijk nog de markthandel. De eerste winkels ontstonden

strategisch op kruispunten van wegen. Op de pof kopen was heel gewoon want vroeger kreeg men een weekloon en op zaterdag werden dan alle uitstaande rekeningen betaald.

Foto Alg. Nederlands Woordenboek

Drogisterijen waren overigens de eerste winkels die producten inpakten in papier om daarmee reclame te maken. Voor die tijd had je bruine papieren zakken zonder reclame. En dan ... winkelwagentjes. Toen die werden geïntroduceerd zorgden ze in de eerste weken voor omzetstijgingen van soms meer dan 100 %. Of neem de opkomst (en ondergang) van warenhuizen zoals de Bijenkorf, V&D en Blokker. En dan kregen we vanaf circa 1960 ook nog te maken met automaten (sigaretten, kroketten, snoep en nog veel meer) zodat we na sluitingstijd ook nog iets konden (ver)kopen. Jan Bark is sinds vijftien jaar de trotse eigenaar van www.museumindezevendehemel.nl in Apeldoorn, een museum over Nederlandse feesten en tradities.

Het museum toont vooral oude curiosa rondom oude Hollandse feesten zoals het Sinterklaasfeest, het Kerstfeest, het Palmpaasfeest, het Paasfeest, en het Oranjefeest, en verder veel speelgoed. Door de verschillende tentoonstellingen zijn ook zijn lezingen ontstaan, zoals "In de Winkel van Sinkel". Voor velen is deze lezing een waar feest van herkenning, voor anderen een uniek kijkje in de wereld waarin de (groot)ouders ooit opgroeiden.

NIEUWSBRIEF

September 2017 nr. 8

Maandag 9 oktober, 20.00 uur
Utrechtse Meesters en de Caravaggisten – een lezing door drs. Ina Bertsch
Locatie: Kasteel te Woerden

Utrecht is sedert de late Middeleeuwen een belangrijk centrum voor kunstschilders geweest, maar aan het eind van de 16e eeuw ontwikkelde de Utrechtse schilders-traditie een zo eigen karakter dat door kunsthistorici thans wordt gesproken over de Utrechtse school. In deze lezing en excursie maken we kennis met het reilen en zeilen van de schilders in de stad Utrecht tijdens de 16e en 17e eeuw. Hoe waren ze georganiseerd? Wat was hun positie in de stad? Hoe werden ze opgeleid en had de woelige historische periode invloed op hun werk? Waar woonden ze en waarom juist daar?

Het caravaggisme is een stroming in de 17de-eeuwse schilderkunst die zich liet inspireren door de revolutionaire stijl van de Italiaanse meester Caravaggio. Die zet zich af tegen de classicistische retoriek van de academies en omarmt de illusionistische geestdrift van de barok. Een aparte groep in Utrecht zijn de Utrechtse caravaggisten. De voornaamste onder hen zijn Hendrick ter Brugghen, Dirck van Baburen en Gerard van Honthorst.

Gerard van Honthorst – *De Koppelaarster* (foto: collectie Ina Bertsch).

Joachim Wtewael - *Venus en Mars verrast door de goden* (foto: collectie Ina Bertsch)

Natuurlijk komen de bekende kunstenaars aan bod zoals Jan van Scorel, Abraham Bloemaert, Gerard van Honthorst en Roelandt Savery, maar ook de misschien wat minder bekende, zoals bijvoorbeeld Jan van Bijlert, Cornelis van Poelenburgh en Joost Cornelis Droogsloot. Het spreekt vanzelf dat hierbij veel van de meestal prachtige werken worden getoond en toegelicht.

Ina Bertsch is al snel na haar afstuderen als historica, gespecialiseerd in middeleeuwse geschiedenis en cultuur, lezingen, cursussen en rondleidingen gaan geven. Ze deelt inmiddels al jaren met veel plezier haar enthousiasme over deze onderwerpen met haar cursisten. Ze geeft cursussen bij kunsthistorische instituten (zoals Helikon en Kunsthistorische Leergangen Utrecht) en volksuniversiteiten, culturele clubs, musea en andere organisaties, maar ook bij mensen thuis.

NIEUWSBRIEF

September 2017 nr. 8

Zaterdag 28 oktober, 13.00 uur - Kosten € 3,00 per persoon, ter plaatse te voldoen
Middagexcursie Utrecht – langs de plekken van de Utrechtse Meesters

Herman Saftleven – Gezicht op Utrecht (ca 1664).

Tijdens de excursie bekijken we Utrecht vanuit een ongebruikelijke hoek, namelijk waar de schilders van de Utrechtse School in Utrecht hebben geleefd en gewerkt, en waarom ze juist op die plek woonden.

Opgeven voor deelname verplicht: bij Marianna Kersten via kersten33@kpnplanet.nl of bellen naar 0348-415528. De reis naar het verzamelpunt te Utrecht maken deelnemers op eigen gelegenheid.

Vooruitblik

Woensdag 22 november (let op: gewijzigde datum!) Sander Wassing – *500 jaar Reformatie in Woerden en omgeving. "Hoe het 'Lutherde' in zestiende-eeuws Holland."* – Lutherse Kerk, Woerden

Donderdag 14 december Karel Innemée – *Het verhaal achter de Woerdense Altaarsteen* – De Dam, Woerden

Wetenswaardigheden

Bijzondere vaart - Zaterdag 9 en zondag 10 september.

Vertrek Scheepvaartmuseum om 11.00, 13.00 en 14.30 uur. Duur circa 60 minuten.

Vaar tijdens Open Monumentenweekend mee op het stoomschip Christiaan Brunings, een stoere, originele op kolen gestookte ijsbreker uit 1900. In ca. 60 minuten kom je onder andere langs het beeld van de Zeeman op de uitkijk, de Ertshaven en Passenger Terminal Amsterdam. Natuurlijk kun je aan boord ook in de salon rondkijken en vragen stellen aan de bemanning over het schip. Let op: i.v.m. veiligheid kinderen uitsluitend onder begeleiding van een volwassene. Aanmelden? Let op, dit kan uitsluitend via een loting! Deze loting verloopt via Open Monumentendag, aanmelden kan vanaf 30 augustus t/m 3 september. Na deze periode ontvang je een e-mail of je geselecteerd bent. Kijk op: <https://www.amsterdam.nl/toerisme-vrije-tijd/evenementen/open-monumentendag/juniorprogramma/boottocht-christiaan/>

Deze Nieuwsbrief is namens het bestuur samengesteld, onder dank aan de vele informanten en tipgevers. **Suggesties voor de volgende Nieuwsbrief? Mail de informatie naar mail@shhv.info**